МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені ДМИТРА МОТОРНОГО

Кафедра суспільно-гуманітарних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о кафедри
_____Володимир Михайлов
«__» _____08_____2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Філософія»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 101 «Екологія» за ОПП «Екологія»
(на основі повної загальної середньої освіти)

факультет агротехнологій та екології

2021– 2022 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» спеціальності 101 «Екологія» за ОПП «Екологія» (на основі повної загальної середньої освіти). Мелітополь: ТДАТУ ім. Д. Моторного, 2021р. 18 с.

Розробник: к.ф.н., доцент Олена ІСАКОВА.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних наук. Протокол №_1___ від «_30__» _серпня 2021 року
В.о. завідувача кафедри суспільно-гуманітарних наук
_____Володимир МИХАЙЛОВ

Схвалено методичною комісією ННІ ЗУП для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 101 «Екологія» за ОПП «Екологія» (на основі повної загальної середньої освіти)

Протокол № 1 від «30» 08 2021 року

Голова, доц. _____ Галина ТАРАНЕНКО

©ТДАТУ,
ІСАКОВА О.І. 2021 рік

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td colspan="2">денна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів 4</td><td>Галузь знань
10 «Природничі науки»</td><td colspan="2"><u>Обов'язкова</u></td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин – 120 годин</td><td rowspan="2">Спеціальність
101 «Екологія»</td><td>Курс</td><td>Семестр</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td rowspan="7">Тижневе навантаження:

аудиторних занять - 4 год.

самостійна робота – 5,8 год.</td><td rowspan="7">Ступінь вищої освіти
«Бакалавр»</td><td>Вид занять</td><td>Кількість годин</td></tr>
<tr><td>Лекції</td><td>12 год.</td></tr>
<tr><td>Лабораторні заняття</td><td>0 год.</td></tr>
<tr><td>Практичні заняття</td><td>22 год.</td></tr>
<tr><td>Семінарські заняття</td><td>-</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота</td><td>86 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю:
диференційований залік</td></tr>
</table>

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Філософія» є формування у майбутніх фахівців цілісних уявлень про зародження та розвиток філософської думки, а також про сучасні філософські проблеми природи, людини і суспільства, оволодіння теорією та методологією пізнання суспільного розвитку, основними формами та методами наукового пізнання; розвиток розуміння об`єктивних та суб`єктивно-людських основ, вироблених в історії форм і напрямів філософствування та подати можливість здобувачам вищої освіти увійти в діалог власних міркувань зі світовою філософською думкою.

Завдання курсу:

— розуміння предмета філософії й специфіки філософського знання;

— усвідомлення ролі філософії в формуванні конструктивного типу мислення;

— створення спільного уявлення про сфери філософського знання (онтологію, гносеологію, аксіологію; натурфілософію, соціальну філософію, філософську антропологію, логіку);

— знайомство з основними філософськими традиціями (індійською, китайською та середземноморською) та найважливішими етапами розвитку європейської філософії (основними філософськими концепціями);

— вивчення фрагментів класичних філософських текстів.

Засвоївши курс «Філософія», здобувач вищої освіти повинен **знати**:

— напрямки історико-філософської думки, класичну і сучасну вітчизняну та світову філософію;

— особливості предметної ідентифікації філософії;

— специфіку філософського мислення;

— основні функції філософії;

— базові категорії філософії, їх зміст і функції;

— історичні типи філософії та основні парадигми філософування;

— основні етапи розвитку філософської думки;

— сучасні тенденції розвитку науки, культури і філософії;

— глобальні проблеми людства, їх причини та філософські шляхи вирішення;

— світоглядно-гуманістичний зміст філософії, її людинотворчу природу.

Компетентності, які студент набуде в результаті вивчення дисципліни:

ЗК03.Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК06.Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК08.Здатність працювати в команді, використовуючи навички міжособистісної взаємодії.

ЗК11..Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії..

ЗК12..Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність діяти на основі етичних міркувань.

ЗК14.Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Історія філософської думки

Тема 1. Філософія як особливий тип світоглядного знання [4, 5, 7, 8, 10, 11, 13, 15, 17, 33]. Предмет філософії. Коло філософських проблем. Зародження філософії як світоглядної форми свідомості. Міфологічний тип світогляду. Релігійний тип світогляду. Філософський тип світогляду. Основне питання філософії. Поняття матеріалізму. Поняття ідеалізму. Агностицизм. Структура та функції філософії. Філософські категорії: буття, світ, матерія, людина, розвиток, сутність і явище, форма і зміст, причина і наслідок та інші. Світоглядні форми (міфологія і релігія) - дораціональні (базувалися на вірі, давали готові незмінні відповіді на світоглядні питання), філософія являє собою логічно - раціональне, розсудково-дискурсивне відношення людини до світу. Дискурс – це тип мислення, який передбачає логічну впорядкованість, конкретність щодо своїх висновків, сумніви; Структура: онтологія , гносеологія , етика , естетика, філософська

антропологія, аксіологія, праксеологія . Функції філософії: світоглядна , методологічна, гносеологічна (пізнавальна) , критична , прогностична .

Тема 2. Філософія Стародавнього світу[3, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 17, 26, 33].

Антична філософія: характер, етапи розвитку, проблематика. Вчення Аристотеля про форму та матерію (душу й тіло), про державу та суспільство. Софісти.(Протагор, Горгій). Сократ, Платон, Аристотель. Становлення античної діалектики. Аристотель як систематизатор античної філософії. Виникнення й розвиток нових шкіл: стоїцизму, епікуреїзму, скептицизму, неоплатонізму. Загальні риси філософії Стародавнього світу.

Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження [1, 3, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 17, 20, 26, 33]. Виникнення та поширення християнства. Головні ідеї середньовічної філософії: теоцентризм, монотеїзм, креаціонізм, провіденціалізм. Середньовічний символізм і герменевтика. Одкровення і віра. Співвідношення філософії і теології. Середньовічне розуміння природи і загальної картини світу. Специфіка середньовічної науки. Людина в середньовічній філософії, трактування її духу, душі і тіла. Аскетизм як середньовічний моральний ідеал. Християнський неоплатонізм. Східна патристика: Філон, Григорій Богослов, Іоанн Златоуст, Афанасій Александрійський. Західна патристика: Августин Аврелій, Амвросій Медіоланський та ін. Схоластика. Філософські та теологічні погляди Фоми Аквінського. Філософія П.Абеляра, Р.Бекона, У.Оккама та ін. Дискусія про природу універсалій: номіналізм та реалізм. Середньовічний містицизм. Антропологізм і гуманізм філософії Відродження. Людина як творець власної природи і долі. Культ індивідуалізму і цінностей земного життя.

Вільнодумство і скептицизм гуманістів Відродження, критика релігійного догматизму й аскетизму. Картина світу в епоху Відродження. Пантеїзм. Ідеї геліоцентризму і нескінченності Всесвіту. Політична філософія Відродження. Утопізм. Основні мислителі епохи: Дж.Бруно, Л.Валла, М. Кузанський, Т.Кампанелла, Л. да Вінчі, Н. Макіавеллі, Піко делла Мірандола, Ф.Петрарка, Е.Ротердамський, Т.Мор.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ.

СИСТЕМАТИЧНА ФІЛОСОФІЯ

Тема 4. Буття людини в історико-філософському вимірі [1, 3, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 17]. Сучасна картина світу. Буття як філософська проблема. Онтологія як філософське вчення про буття. Типи онтології: реалізм, матеріалізм, ідеалізм, монізм, дуалізм, плюралізм. Буття і небуття, буття і суще, буття і субстанція, буття і реальність. Основні онтологічні категорії: єдине і багатоманітне, ціле і частина, зміст і форма, одиничне і загальне, можливість і дійсність. Багатомірність буття: природні, соціальні, духовні форми. Буття природи, його матеріальність, цілісність, детермінованість, просторово-часова організація.. Матерія як філософська категорія. Форми матерії. Поняття матерії: матеріалізм та ідеалізм. Еволюційні процеси у Всесвіті, саморозвиток матерії, прогресивні і регресивні лінії еволюції. Поняття руху. Основні форми руху матерії. Рух та спокій. Простір і час. Реляційна та субстанціальна концепції простору та часу. Простір і час: форми та властивості.

Тема 5. Свідомість як філософська проблема [5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 17, 18, 21, 23]. Поняття свідомості. Виникнення свідомості. Роль праці та мови у виникненні свідомості. Свідомість та самосвідомість. Свідомість і

несвідоме. Свідомість в структурі людської життєдіяльності. Свідомість як гносеологічний, онтологічний та соціологічний феномен. Проблема виникнення свідомості: історичний і індивідуально-буттєвий аспекти. Біологічні і соціальні передумови виникнення свідомості з точки зору суспільної науки і філософії. Свідомість і самосвідомість в раціоналістичному і ірраціоналістичному тлумаченні. Свідомість і рефлексія. Структура свідомості: емоції, відчуття, сприйняття, почуття, мислення, воля, пам'ять. Образне і понятійне мислення. Інтуїція, уява, творчість. Мислення і мова. Свідомість і інтелект. Суспільна свідомість і колективний інтелект. Проблема штучного інтелекту. Свідомість, свобода, творчість. Фрейдизм про співвідношення свідомого і несвідомого. Категорія ідеального як основа осмислення свідомості. Свідомість як реальність ідеального. Свідомість як суб'єктивна реальність.

Тема 6. Філософська теорія пізнання [5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 17, 18, 21, 23]. Проблема пізнання у філософії. Гносеологія – вчення про пізнання. Види пізнання. Рівні та форми пізнання, їх взаємозв'язок. Чуттєве та раціональне пізнання. Форми чуттєвого пізнання. Форми раціонального пізнання. Наукове пізнання. Форми наукового пізнання. Проблеми теорії пізнання: емпіризм і раціоналізм. Види пізнання: повсякденне, наукове, художнє, релігійне, містичне, езотеричне. Чуттєве пізнання здійснюється у таких формах: відчуття фіксують окремі властивості речей, сприйняття постають поєднанням відчуттів та створенням певного образу або певної проекції речей; уявлення – відтворення образу без безпосереднього контакта з річчю. Раціональне пізнання: поняття, судження, умовиводи. Основні типи умовиводів: індуктивний, дедуктивний. Абстрактне мислення. Істина та її критерії. Теорії істини. Істина і правда. Істина: способи тлумачення істини – онтологічна теорія, гносеологічна теорія, позитивістська теорія, прагматична теорія, конвенціональна теорія. Заблудження. Брехня. Омана. Правда.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
			годин				балів
			л	лаб	сем. (пр.)	СРС	
Змістовий модуль 1. Основні етапи розвитку філософської думки							
1-2	Лекція 1	Філософія як особливий тип світоглядного знання	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 1	Філософія як особливий тип світоглядного знання	-	-	2	-	5
	Практичнее заняття 2	Філософія Стародавнього світу			2		5
	Самостійна робота 1	Філософія як особливий тип світоглядного знання	-	-	-	8	2
	Самостійна робота 2	Філософія Стародавнього світу				8	2
3-4	Лекція 2	Філософія Стародавнього світу	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 3	Філософія Середньовіччя та Відродження	-	-	2	-	5
	Практичне заняття 4	Філософія Нового часу та Просвітництва			2		5
	Самостійна робота 3	Філософія Середньовіччя та Відродження	-	-	-	7	2
	Самостійна робота 4	Філософія Нового часу та Просвітництва				7	2

5-6	Лекція 3	Філософія Середньовіччя та Відродження	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 5	Німецька класична філософія	-	-	2	-	5
	Практичне заняття 6	Основні напрямки сучасної західної філософії			2		5
	Самостійна робота 5	Німецька класична філософія	-	-	-	6	1
	Самостійна робота 6	Основні напрямки сучасної західної філософії				6	1
7-8	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 1	-	-	-	2	-
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1					10
Всього за змістовий модуль 1 - 62 год.			**6**	**-**	**12**	**44**	**50**
Змістовий модуль 2. Основні проблеми філософії							
9-10	Лекція 4	Буття людини в історико-філософському вимірі	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 7	Буття людини в історико-філософському вимірі	-	-	2	-	6
	Практичне заняття 8	Свідомість як філософська проблема			2		6
	Самостійна робота 7	Буття людини в історико-філософському вимірі	-	-	-	8	2
11-12	Лекція 5	Свідомість як філософська проблема	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 9	Філософська теорія пізнання	-	-	2	-	6

	Практичне Заняття 10	Людина та її буття як предмет філософського осмислення. Філософія особистості.			2		6
	Самостійна робота 8	Свідомість як філософська проблема	-	-	-	8	2
	Самостійна робота 9	Філософська теорія пізнання				8	2
13	Лекція 6	Філософська теорія пізнання	2	-		-	
	Практичне заняття 11	Суспільство, природа, майбутнє.			2		6
	Самостійна робота 10	Людина та її буття як предмет філософського осмислення. Філософія особистості.				8	2
	Самостійна робота 11	Суспільство, природа, майбутнє	-	-	-	8	2
14-15	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 2	-	-	-	2	-
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2					10
Всього за змістовий модуль 2 – 58 год.			**6**	**-**	**10**	**42**	**50**
Всього з навчальної дисципліни – 120 год.			**12**		**22**	**86**	**100**

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №1

1. Структура та специфіка філософського знання.
2. Філософія і наука, науково і ненауково орієнтовані типи філософії.
3. Світоглядна і методологічна функції філософії.
4. Складові світогляду.
5. Основні типи філософських орієнтацій.
6. Проблема предмету філософії.
7. Філософія в системі культури.
8. Філософія і релігія. Філософія і мистецтво.
9. Філософія і етика. Філософія і пізнання людини.
10. Космоцентричний характер давньогрецької філософії.
11. Грецькі філософи про першооснову, походження і загальні організуючі початки світу.
12. Мілетська школа, Піфагор, натурфілософія Геракліта.
13. Атомістична філософія Левкіппа й Демокріта, погляди Епікура, Тита Лукреція Кара. Філософія та метод Сократа.
14. Вчення Платона про "світ ідей" та "світ речей", пізнання, суспільство й державу.
15. Вчення Аристотеля про форму та матерію (душу й тіло), про державу та суспільство.
16. Антропоцентризм грецької культури.
17. Софісти.
18. Аристотель як систематизатор античної філософії.
19. Філософія Давнього Риму.
20. Виникнення й розвиток нових шкіл: стоїцизму, епікуреїзму, скептицизму, неоплатонізму.
21. Загальні риси філософії Стародавнього світу.
22. Середньовічний символізм і герменевтика. Одкровення і віра.
23. Співвідношення філософії і теології.
24. Середньовічне розуміння природи і загальної картини світу.
25. Специфіка середньовічної науки.
26. Людина в середньовічній філософії, трактування її духу, душі і тіла.
27. Аскетизм як середньовічний моральний ідеал.
28. Християнський неоплатонізм.
29. Східна патристика: Філон, Григорій Богослов, Іоанн Златоуст, Афанасій Александрійський.
30. Західна патристика: Августин Аврелій, Амвросій Медіоланський та ін.
31. Схоластика.
32. Філософські та теологічні погляди Фоми Аквінського.
33. Філософія П.Абеляра, Р.Бекона, У.Оккама та ін.

34.Дискусія про природу універсалій: номіналізм та реалізм.
35.Середньовічний містицизм.
36.Антропологізм і гуманізм філософії Відродження.
37.Культ індивідуалізму і цінностей земного життя.
38.Вільнодумство і скептицизм гуманістів Відродження, критика релігійного догматизму й аскетизму.
39.Картина світу в епоху Відродження. Пантеїзм.
40.Ідеї геліоцентризму і нескінченності Всесвіту.
41.Політична філософія Відродження. Утопізм.
42.Основні мислителі епохи: Дж.Бруно, Л.Валла, М. Кузанський, Т.Кампанелла, Л. да Вінчі, Н. Макиавелли, М.Фічіно, Піко де Мірандола, Ф.Петрарка, Е.Роттердамський, Т.Мор.
43.Вчення Ф.Бекона про природу помилок.
44.Філософія природи, формування механістичної картини світу.
45.Раціоналістична філософія Р. Декарта. Принцип "Cogito ergo sum".
46."Монадологія" Г.Лейбніца.
47.Пантеїзм Б. Спінози.
48.Філософія Т. Гоббса, і Дж. Локка.
49.Суб'єктивний ідеалізм Дж. Берклі та Д. Юма.
50.Реформація і криза ортодоксально-католицької ідеології.
51.М.Лютер проти містики католицизму.
52.Проблема людини в філософії Просвітництва.
53.Ф. Вольтер – ідеолог Просвітництва.
54.Ш. Монтеск'є про визначальні причини життя людства.
55.Ж.-Ж. Руссо та його філософсько-педагогічні ідеї.
56."Енциклопедія" Д. Дідро.
57.Ж. Ламерті – засновник французького матеріалізму.
58."Система природи" П.-А. Гольбаха.
59.Місце німецької класичної філософії в історії філософської думки.
60."Коперніканський переворот" І.Канта.
61.Обґрунтування Кантом всезагальної необхідності наукового знання.
62.Суб'єктивний ідеалізм та діалектика Й.-Г. Фіхте.
63.Філософія тотожності Ф.В.Й. Шеллінга.
64.Філософська система та діалектичний метод Г.В.Ф. Гегеля.
65.Гегель про закономірності становлення, історії, культури, людини.
66.Антропологічний матеріалізм та гуманістична спрямованість філософії Л. Фейєрбаха.
67.Марксизм: головні ідеї та історична доля.
68.Історичний та діалектичний матеріалізм.
69.Ірраціоналізм філософії А. Шопенгауера.
70.Зародження екзистенціальної тенденції в філософії С. К'єркегора.
71."Перший позитивізм": О. Конт, Г. Спенсер. Дж. Міль.
72.Емпіріокритицизм: основні ідеї та причини впливу серед природознавців.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №2

1. Типи онтології: реалізм, матеріалізм, ідеалізм, монізм, дуалізм, плюралізм.
2. Буття і небуття, буття і суще, буття і субстанція, буття і реальність.
3. Основні онтологічні категорії: єдине і багатоманітне, ціле і частина, зміст і форма, одиничне і загальне, можливість і дійсність.
4. Багатомірність буття: природні, соціальні, духовні форми.
5. Буття природи, його матеріальність, цілісність, детермінованість, просторово-часова організація.
6. Простір і час.
7. Матерія як філософська категорія.
8. Еволюційні процеси у Всесвіті, саморозвиток матерії, прогресивні і регресивні лінії еволюції.
9. Життя як земний і космічний феномен, його сутність, походження, розмаїтість. Концепція ноосфери.
10. Свідомість і дух. Душа, дух, духовність.
11. Біологічні і соціальні передумови виникнення свідомості з точки зору суспільної науки і філософії.
12. Свідомість і самосвідомість в раціоналістичному і ірраціоналістичному тлумаченні.
13. Свідомість і рефлексія.
14. Структура свідомості: емоції, відчуття, сприйняття, почуття, мислення, воля, пам'ять.
15. Образне і понятійне мислення. Інтуїція, уява, творчість.
16. Мислення і мова. Мовний символізм. Свідомість і інтелект.
17. Суспільна свідомість і колективний інтелект. Проблема штучного інтелекту.
18. Свідомість, свобода, творчість.
19. Фрейдизм про співвідношення свідомого і несвідомого.
20. Категорія ідеального як основа осмислення свідомості.
21. Свідомість як реальність ідеального.
22. Свідомість як суб'єктивна реальність.
23. Унікальність та універсальність феномену людини в світі.
24. Людина, її походження, природа і зміст буття.
25. Людина та її місце у світі як предмет філософського осмислення.
26. Проблема походження людини; людина як продукт природної і культурної еволюції; виникнення і сутність людської свідомості.
27. Багатомірність людської природи: її біологічні, соціальні і духовні компоненти.
28. Людина як живий організм; біологічні основи видових, групових і індивідуальних особливостей людини.
29. Людина як продукт соціального життя і культури: особистість людини, її свідомість і самосвідомість, потреби, інтереси, цінності.

30. Проблема індивідуальної і соціальної свободи особи і прав людини.
31. Духовно-екзистенційні та ціннісні аспекти і проблеми людського буття: життя і смерть, доля, добро і зло, любов, самітність, щастя, сенс життя.
32. Проблема "іншого Я". Поняття інтерсуб'єктивності.
33. Проблема гуманізму, його історичні типи.
34. Філософський зміст понять "особистість", "індивід", "індивідуальність", їх співвідношення з поняттям "людина".
35. Феномен людської особистості. Вихідні характеристики людської особистості.
36. Потреби особистості. Інтереси особистості.
37. Життєва позиція особистості. Діяльність. Виховання особистості.
38. Відношення «Я і Ти», «Я і Інший» у особистісному окресленні.
39. Особистість і роль соціального середовища в її формуванні.
40. Ціннісні орієнтації особистості як продукт її соціалізації.
41. Соціальна типологія особистості.
42. Творчість як спосіб самореалізації особистості.
43. Основні аспекти буттєвих виявлень людської особистості.
44. Пізнання як проблема філософії. Біологічні, психологічні і соціокультурні основи пізнавальних процесів.
45. Індивідуальна пізнавальна діяльність: чуттєве і раціональне в пізнанні; логіка й інтуїція; особистісне знання і досвід; розуміння.
46. Пізнання в системі культури: місце пізнання в різних способах освоєння людиною світу – міфологічному, релігійному, містичному, практичному.
47. Вихідні принципи теорії пізнання. Суб'єкт та об'єкт пізнання, їх взаємозв'язок.
48. Чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне, абстрактне і конкретне, раціональне та ірраціональне.
49. Знання, мудрість та віра.
50. Проблема істини. Критерії істини.
51. Проблема пізнаванності світу.
52. Переконання, віра, думка в пізнавальній діяльності.
53. Хиби, їхні джерела і можливості подолання.
54. Роль наукової раціональності в сучасному суспільстві.
55. Наука як особливий тип пізнання, діяльності і соціальній організації.
56. Єдність і розмаїтість наукових знань: природної технічної, соціально-гуманітарної науки.
57. Ціннісні і цільові настанови наукового пізнання.
58. Емпіричний рівень наукового дослідження і його основні методи: спостереження, експеримент, моделювання, статистичні методи.
59. Етапи наукового дослідження: проблема, факт, гіпотеза, концепція, теорія, ідея.
60. Динаміка наукового знання: класична наука – некласична наука – постнекласична наука.
61. Типи емпіричного наукового знання – наукові факти.

62. Теоретичний рівень науки і його методи: уявний експеримент, ідеалізація, формалізація, системний підхід.
63. Наукові гіпотези і теорії.
64. Розвиток наукового знання; традиції, новації, революції в науці, наукові парадигми і їхня зміна.
65. Наука в системі культури: світоглядні підстави науки; наукові картини світу, стилі наукового мислення.
66. Зміна наукових парадигм.
67. Революції в науці.
68. Гуманізація науки. Етика і наука.
69. Природничі і гуманітарні науки.
70. Специфіка методології гуманітарного пізнання.
71. Основні сфери духовного життя суспільства: ідеологічна та суспільно-психологічна, наукова, художньо-естетична, освіта та виховання.
72. Елементи духовного життя суспільства та їх взаємозв'язок.
73. Поняття суспільної свідомості. Суспільна свідомість і суспільне буття.
74. Співвідношення духовного життя суспільства та суспільної свідомості.
75. Зміст і структура суспільної свідомості, її закономірності.
76. Діалектика науково-теоретичного і буденно-психологічного рівнів суспільної свідомості.
77. Взаємозв'язок політичної, правової, моральної, естетичної, релігійної (атеїстичної), філософської та інших форм суспільної свідомості.
78. Культура як специфічна соціальна реальність.
79. Культура як спосіб життєдіяльності суспільства і процес самовідтворення людини.
80. Правова культура.
81. Маргінальна культура.
82. Східна і західна моделі культури, їх взаємовпливи.
83. Цінності в системі культури.
84. Цінності як визначальна характеристика людського буття.
85. Людина в системі цінностей.
86. Цінності як ядро духовного світу людини.
87. Проблема ціннісного вибору: переживання, потреби, емоції, віра, воля, ідеал.
88. Цінність буття і життєвий смисл.
89. Цінності як регулятор поведінки людини.
90. Цінності та ціннісні орієнтації.
91. Проблема обґрунтування універсальних цінностей і глобальні проблеми людства.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Губар О. М. Філософія: інтерактивний курс лекцій: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007 – 416 с.

2. Данильян О., Тараненко В. Основи філософії: Навчальний посібник. - Харків: Право, 2003. - 352 с.
3. Заїченко Г.А. та ін. Філософія.- Київ: Вища школа, 1995.- 455 с.
4. Зарудний Є.О. Філософія. Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2007. – 202 с.
5. Ільїн В.В., Кулагін Ю.І. Філософія. Підручник. У 2- ч. Київ: "Альтерпрес", 2002.
6. Козьмук Я., Задубрівська О. Філософія: навч. посіб. / Я. Козьмук, О. Задубрівська. - Чернівці : Рута, 2012. - 139 с.
7. Кулик О.В. Філософія : Навчальний посібник для вищих навчальних закладів III - IV рівнів акредитації/ О.В. Кулик. - Дніпропетровськ: Монолит, 2013. - 692 с.
8. Надольний І.Ф. Філософія: Посібник. – К., 1999, 2000, 2004.
9. Пазенок В. С. Філософія. Навчальний посібник. – К.:Академвидав, 2008.
10. Петрушенко В. Філософія – Львів: Літопис, 2004.
11. Подольська Є. А. Філософія. Підручник. – К.: Фірма «Інкос», Центр навчальної літератури, 2006. – 704 с.
12. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія. Підручник. – К.: Академвидав, 2007.
13. Сосна В.П. Філософія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Сосна В. П. - Хмельницький : ХНУ, 2011. - 395 с.
14. Філософія. Підручник / За загальною редакцією Горлача М. І., Кременя В. Г., Рибалка В. К. – Харків: Консум, 2000. — 672 с.
15. Філософія: навч. посіб. для аспірантів і здобувачів / за наук. ред. А. В. Арістової і С. В. Синякова. - К. : НТУ, 2013. - 245 с.
16. Філософія: підручник / О.П. Сидоренко, С.С. Корлюк, М.С. Філяпіп та ін.; за ред. О.П. Сидоренка. – К.: Знання, 2010. — 414 с.
17. Щерба С.П. Філософія: короткий виклад. Навчальний посібник. – Кондор, 2004.

Допоміжна:

18. Арутюнов В.Ф. Філософія: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення. – К., КНЕУ, 2001.
19. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. - Мала академія Наук України, 2017. - 238 с.
20. Бичко А. К., Бичко І. В., Табачковський В. Г., Ярошовець В. І. Філософія як історія філософії: Підручник / За загальною редакцією В. І. Ярошовця. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 648 с.
21. Бичко І.В. Філософія: Курс лекцій. – К., 2003.
22. Волинка Г.І., Гусев В.І., Огородник І.В., Федів Ю.О. Вступ до філософії. – К., 1999.

23.Горлач М.І. Філософія: Підручник. – Харків, 2000.
24.Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. В 4 т. – Київ: Дух і літера, 2009-2017.
25.Касьян В. Філософія: Відповіді на питання екзаменаційних білетів. - Київ: Знання, 2008. - 347 с.
26.Кремень В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції. – К.: Книга, 2005.
27.Лузан А.О. Вступ до філософії : навчальний посібник для ВНЗ / А.О. Лузан. – Київ : Центр учбової літератури, 2013. – 136 с.
28.Петрушенко В.П. Практикум з філософії: Навчальний посібник. – Новий світ, 2000.
29.Подольська Є. А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. . – К.: Інкос, 2006.
30.Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями. Хрестоматія. Навчальний посібник / В.В. Лях, В.С. Пазенок. – К.: Ваклер, 1996.- 428 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

31.Наукова бібліотека ТДАТУ – м. Мелітополь, пр. Б. Хмельницького, 18.
32.Науково-технічна бібліотека ТДАТУ: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. – Точка доступу:http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/
33.Сайт кафедри суспільно-гуманітарних наук ТДАТУ: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: http://www.tsatu.edu.ua/shn /